

Ortodoncie

Přestože krása není jen to, jak vypadáme, vzhled obličeje a míra jeho atraktivity může mít do značné míry vliv na vnímání osobnosti člověka a na jeho profesní a sociální postavení.

Z hlediska vnímání atraktivity hraje úsměv po očích druhou nejvýznamnější roli. A právě ortodontická léčba, buď jako samostatný postup anebo jako součást komplexní léčby, může umožnit pacientovi značně zlepšit vzhled a estetické vnímání jeho obličeje.

Často kladené otázky

Co je ortodoncie?

Ortodoncie je specializovaný obor, který se zabývá vadami v postavení jednotlivých zubů, skupin zubů, vztahu zubních oblouků i vadami růstu čelistí.

Tyto vady je možné upravit pomocí snímacích nebo fixních aparátů (rovnátka) jak u dětí, tak i u dospělých, což vede ke zdokonalení vzhledu a funkce zubů a také může velmi významně pomoci ke zlepšení dlouhodobého zdraví zubů, dásní a čelistního kloubu rozložením žvýkacích tlaků na všechny zuby.

Proč podstoupit ortodontickou léčbu?

Hodně lidí má křivé či stěsnané zuby. Za to, že nemáme úsměv jako holywoodská hvězda, může genetická výbava našich předků. Po nich dědíme velikost zubů i jejich polohu.

Nejčastějším problémem je stěsnání zubů a předkus, což nejen že nevypadá hezky, ale takto prominující zuby mají větší tendenci k úrazům. U některých pacientů může být problémem nesprávný skus, který často vede k funkčním problémům.

Ortodontická léčba je schopna posunout takovéto zuby do ideální pozice. To pomůže nejen ke zlepšení jejich vzhledu, ale také skusu a zároveň i k usnadnění čištění zubů.

Jaký věk je optimální pro ortodontickou léčbu?

Léčba nepravidelností by se měla zahájit v době, kdy dětem začnou prořezávat stálé zuby nebo když je vývoj chrupu dokončený. I když ortodontická léčba probíhá obvykle lépe u dětí, i dospělí mohou tuto terapii podstoupit a počet takovýchto pacientů stoupá. Obecně lze říci, že rovnátka se dají nosit v každém věku.

Jak probíhá léčba?

Ortodontická léčba může být realizována mnoha druhy aparátů, které lidé znají jako „rovnátka“. Dělí se na dvě hlavní skupiny: snímací rovnátka, které si pacient může před jídlem nebo sportem vyjmout z úst a fixní (pevné) aparáty, které jsou pevně upevněné na zubech.

Co obnáší první návštěva u ortodontisty?

Nejdůležitější je důkladné vstupní vyšetření. To obvykle zahrnuje prohlídku chrupu, zhotovení dvou snímků (panoramatického a speciálního ortodontického RTG), sádrových modelů všech zubů a fotografií chrupu i obličeje. Ortodontista také pečlivě vyslechne Vaše přání.

Na základě provedeného vstupního vyšetření Vám lékař specialista zpracuje pomocí moderního programu pro analýzu komplexní léčebný plán. Ortodontista s Vámi pak v další návštěvě prodiskutuje pro Vás nejvhodnější léčebné postupy, včetně cenové kalkulace.

Každý pacient by měl vědět, že je nezbytné, aby jeho chrup byl před zahájením ortodontické léčby sanovaný (tzn. bez neošetřených kazů) a že ortodoncie nenahrazuje péči klasického stomatologa, kterého by měl také po celou dobu ortodontické péče v pravidelných intervalech navštěvovat.

Velmi důležitým předpokladem pro započetí a úspěšné zvládnutí ortodontické léčby je i ústní hygiena pacienta. Proto počítejte s odesláním k dentální hygienistce, která s Vámi probere metody čištění a odstraní případné nedostatky.

Cena ortodontické terapie

Ceny výkonů jsou kalkulovány podle časových nákladů, přístrojového a personálního vybavení ordinace, spotřebovaného materiálu a provozních nákladů. Jedna hodina provozu vybavené zubní ordinace v našem zařízení stojí 1.800,- Kč, hodina provozu ordinace dentální hygienistky pak 1.000,- Kč.

Konkrétní informace o ceně léčby je součástí vstupní ortodontické konzultace, bez které nelze potřebný rozsah ošetření posuzovat. Je projednána vždy před zahájením ortodontické léčby s pacientem či rodičem. Tato finanční rozvaha léčby je součástí každého léčebného plánu, který si s sebou pacient odnese z II. konzultace.

Orientační ceny

Cena komplexního vstupního vyšetření, která zahrnuje

I. konzultaci, zhotovení studijních modelů, digitální fotografie, zhotovení a detailní analýzu dvou rentgenových snímků, podrobný léčebný a finanční plán a II. konzultaci, je 2 500,- Kč. U dětí do 9 let, u kterých se nedělá detailní analýza speciálního ortodontického snímku, zaplatíte 1 500,- Kč.

Cena hygienické fáze:

1 000,- Kč/1 hod,
500,- Kč/30 min

Nasazení fixního aparátu na jednu čelist: kovové zámky 8 000,- Kč,
keramické 13 000,- Kč

Výše úhrady snímacího aparátu pacientem se odvíjí od závažnosti vady a je v rozsahu 2 100,- až 2 850,- Kč.

Co je snímací aparát?

Mezi snímatelné aparáty patří různé typy deskových nebo i funkčních aparátů (viz. níže) používaných u dětí k léčbě jednodušších vad nebo předlčení vad těžšího charakteru, po kterém následuje léčba fixním aparátem. Jsou na nich upevněny jemné drátky a pružiny, které jemnými tlaky posouvají zuby. Snímací aparáty mají výhodu v menší náročnosti péče o čistotu zubů. Minimální doba nošení je 12 až 14 hodin denně.

Co je funkční aparát?

Ortodontický aparát, který umí modifikovat způsob růstu čelistí, řídit prořezávání zubů a vyloučit negativní vlivy okolních měkkých tkání (rty, jazyk, tváře). Tyto funkční aparáty používají sílu Vašich čelistních svalů a mohou pomoci při některých typech problémů. Tato rovnátka leží volně v ústech, nesmí tlačit na dásně a sliznice. Měly by se nosit kromě jídla, pití a provozování sportovních aktivit co nejvíce.

Co je fixní aparát?

Fixní aparát se skládá ze zámků a kroužků přilepených pevně na zuby. Tyto prvky jsou spojeny drátem, kterým upravujeme tvar oblouku a po němž posouváme zuby. Na rozdíl od snímacích aparátů je fixní aparát v ústech pacienta 24 hodin denně a tím je zajištěno nepřetržité působení na zuby.

Velmi často bývají fixní aparáty po určitou dobu léčby kombinovány s různými vyjímatelnými doplňky. Fixní aparáty jsou poměrně náročné na čištění a navíc jsou choulostivé na tvrdou stravu, která je po dobu jejich nošení prakticky vyloučená.

Jaké jsou druhy fixních aparátů?

Fixní rovnátka mohou být kovová, plastová (pro jejich nevýhody je na našem pracovišti nepoužíváme) a keramická. Vlastnosti kovových a keramických zámečků jsou srovnatelné, rozdíl je v estetice, proto variantu keramických zámečků v současné době velmi často volí dospělí pacienti.

Jak dlouho trvá ortodontická léčba?

Délka léčby závisí na typu vady, dále na druhu použitého ortodontického aparátu, na tom zda byly extrahovány některé zuby a v neposlední řadě také na Vaši spolupráci. Pokud nebude dostatečná, léčba se může prodloužit a nebo nemusí být zcela úspěšná.

Obvykle trvá několik měsíců do dvou a půl roku. Fixní aparáty se nosí mezi 12 až 24 měsíci, ale mohou se nosit i déle v závislosti na závažnosti vady. Snímací aparáty se většinou nosí kratší dobu než fixní aparáty, můžete je potřebovat na předlčení před fixním aparátem a po léčbě fixním aparátem.

Jak časté jsou návštěvy u specialisty?

Ortodontické kontroly u pacientů s fixním aparátem jsou obvykle jednou za 4 až 6 týdnů, se snímacím aparátem za 2 až 3 měsíce, závisí však na typu vady.

Co je retenční fáze ortodontické léčby?

Po skončení vlastní ortodontické terapie, tedy posunu zubů, je chrup v korektním postavení. Zuby se však mohou v různé míře vracet do původní polohy, proto se tato pozice musí po určitou dobu stabilizovat.

Toto období se nazývá retence a aparáty, které drží zuby na svém místě, zatímco se okolní struktury fixují, se nazývají retainery. Retainery mohou být snímací (retenční dlaha nebo deska) nebo fixní (lepený drátek na vnitřní ploše zubů) v závislosti na původní vadě.

Je nutné vždy extrahovat (vytrhnout) nějaké zuby?

V ortodoncii lze nedostatečné místo získat prakticky jen dvojitým způsobem, buď vykloněním zubů dopředu nebo extrakcí některých zubů. Pokud je ve Vašem zubním oblouku nutné získat místo, Váš ortodontista Vám na základě důkladného vstupního vyšetření sdělí, kterou z těchto možností lze u Vás použít tak, aby výsledek celé léčby byl v budoucnu stabilní.

Jaká je úspěšnost léčby?

Úspěch závisí na schopnostech ortodontisty, nadšení a spolupráci pacienta i rodičů. Je důležité pravidelně docházet na kontroly a držet se všech instrukcí ortodontisty. U léčby dětí je velmi důležité, aby byl dětský pacient minimálně stejně tak motivovaný jako jeho rodiče.

Je výsledek ortodontické léčby trvalý?

I po retenci je normální, že se v průběhu života mohou zuby v menší míře pohnout, takže nemůže být poskytnuta žádná trvalá záruka. Nicméně je neobvyklé, že by se zuby pohnuly natolik, aby byla potřebná další léčba.

Možné komplikace

Může ortodontická terapie poškodit zuby?

V průběhu léčby může dojít k poškození zubů, pokud o ně není dostatečně pečováno. Aparáty samy o sobě poškození nezpůsobí, i když zámečky, drátky a pomocná zařízení mohou zachycovat jídlo a způsobovat tak větší hromadění plaku. Špatné čištění a příliš mnoho sladkých nápojů a pochutin může vytvořit zubní kaz, zánět dásní a trvalé defekty (bílé skvrny) na Vašich zubech po sejmutí rovnátek, proto je nezbytné zuby a aparáty velmi pečlivě čistit.

Jak se mám starat o své zuby a rovnátka?

Je velmi důležité pravidelně docházet na preventivní zubní prohlídky u Vašeho ošetřujícího stomatologa v průběhu terapie. Dále je zapotřebí pečlivě si po každém jídle čistit zuby včetně mezizubních prostor. Hygienistka Vám předvede správné techniky čištění zubů a doporučí vhodné pomůcky.

Jaké další produkty mi pomohou v péči o ústa a aparát?

Čistěte si zuby zubní pastou, která obsahuje velké množství fluoridů a látek omezujících tvorbu zubního kamene. Dvakrát týdně používejte fluoridační gel. To Vám pomůže zbavit se plaku, předejít zubnímu kazu, onemocnění dásní a zároveň Vám osvěží dech. Elektrický kartáček používejte pouze opatrně a to jen tehdy, pokud se s ním dostanete ke všem zubům.

Při nošení aparátu je nezbytné používat mezizubní kartáčky, které jsou ideální pro čištění mezizubních prostor a okolo zámečků fixního aparátu. Na detailní dočištění používejte tzv. jednosvazkový kartáček. Tablety na indikaci plaku obsahují neškodné barvivo, které obarví zubní plak, což usnadní zjistit ne zcela dobře vyčištěná místa, kde plak ulpívá. Tyto pomůcky byste měli sehnat u svého ortodontisty nebo ve specializovaných prodejnách.

Mohu pociťovat bolest?

Všechny aparáty mohou způsobovat dyskomfort, neboť Vaše ústa jsou velmi citlivá na změny a bude trvat několik dní, než si na aparát zvyknete. Obvykle první 3-4 dny po nasazení je pociťován nepříjemný tlak na zuby, mohou pomoci analgetika, další dny obtíže ustupují a za týden už je vše v pořádku.

Některé části rovnátek mohou být nepříjemně vnímány na Vašich dásních či rtech, mohou dokonce způsobit bolestivé otlaky sliznice. Váš ortodontista Vám dá ochranný vosk, který můžete umístit přes části rovnátka, které Vám způsobují obtíže. Pokud Vám po několik dní některá část rovnátka způsobuje nepřetržitou bolest, měli byste zajít k ortodontistovi, který aparát přizpůsobí.

Budu moci normálně jíst?

Po dobu prvních několika dní po nasazení fixního aparátu je vhodné jíst kašovitou stravu, např. kaše, jogurty, tvaroh, polévky, popř. si jídlo krájet na malé kousky. Ať už nosíte snímací nebo fixní aparát, měli byste se vyvarovat lepivých a sladkých jídel vč. žvýkaček, které se nedoporučují, neboť se Vám mohou přilepit na aparát.

Vyhýbejte se tvrdým jídlům jako jsou celá jablka, mrkev či topinky. Ty Vám mohou poškodit nebo zničit ortodontické drátky a zámečky. Vyvarujte se limonád a přírodních ovocných šťáv, protože často obsahují mnoho cukru a mohou být kyselé. To může vést k zubnímu kazu a erozi.

Co když ztratím nebo poškodím aparát?

Pečlivě se seznamte se svým aparátem a každý večer si kontrolujte pevnost a správné umístění všech součástí. Pokud se aparát poškodí nebo ztratí, oznamte to co nejdříve svému ortodontistovi a domluvte se s ním na nápravě. Nečekejte do další návštěvy, protože čas, kdy nenosíte svůj aparát nebo kdy není ve správné pozici, ovlivňuje Vaši léčbu.

Budu normálně mluvit?

Někdy může nasazení rovnátek ovlivnit Vaši řeč a způsobit problémy s vyslovováním některých slov. Zpočátku mohou dělat problém sykavky. Většina lidí si však velmi rychle zvykne a během několika dní začne mluvit normálně.

Mohu s rovnátky sportovat?

Pokud máte snímací rovnátka, je lepší si na sportovní aktivity aparát z úst vyjmout a uschovat ho do krabičky. Pokud máte fixní aparát, měli byste přes něj nosit speciální chránič zubů. Váš ortodontista by Vám měl být schopen takovýto chránič zhotovit.

Mohu nadále hrát na hudební nástroj?

Fixní rovnátka mohou ovlivnit hru na dechové nástroje, nicméně s tréninkem byste si měli zvyknout. Pokud nosíte snímací aparát, aparát vyjměte a uložte bezpečně do krabičky. Až dohrajete, tak aparát co nejdříve opět nasadíte.